

ingediend op **1744** (2022-2023) – Nr. 1
7 juni 2023 (2022-2023)

Voorstel van decreet

van Katrien Schryvers, Katja Verheyen, Freya Saeys,
Koen Daniëls, Maaïke De Rudder en Tine van der Vloet

tot wijziging van het decreet van 15 juli 1997
houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat
en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris
en houdende oprichting van een Commissie van toezicht
met betrekking tot voorzieningen
voor vrijheidsbenemende opvang
van kinderen en jongeren,
wat de maandcommissarissen en het toepassingsgebied
van de Commissie van Toezicht
voor Jeugdinstanties betreft

TOELICHTING

1. ALGEMENE TOELICHTING

De Commissie van Toezicht voor Jeugdinstanties werd in 2017 geïnstalleerd binnen het Kinderrechtencommissariaat, met als voornaamste opdracht toe te zien op de behandeling van jongeren die van hun vrijheid zijn benomen en op het naleven van hun rechten.¹ Met het decreet van 10 juli 2020 werd dat toezicht ook mogelijk gemaakt in afdelingen van private voorzieningen die de typemodule beveiligend verblijf aanbieden. De Commissie van Toezicht rapporteert jaarlijks over haar werking, vaststellingen en aanbevelingen aan het Vlaams Parlement.

Van je vrijheid benomen worden, terechtkomen in een zeer gecontroleerde omgeving en voor je gaan en staan volledig afhankelijk zijn van anderen, is zeer ingrijpend. Het is dan ook van belang dat alles verloopt overeenkomstig de mensenrechten en de internationale regelgeving. Met de Commissie van Toezicht voor Jeugdinstanties wordt voorzien in een bijzondere rechtsbescherming, die misbruik en willekeur moet tegengaan en een humane behandeling garandeert.

Het toezicht wordt uitgeoefend door maandcommissarissen, die de hun toegewezen voorzieningen minstens één keer per maand bezoeken. De jongeren die in een voorziening verblijven, kunnen bij de maandcommissaris zaken aankaarten.

Dit voorstel van decreet stelt drie wijzigingen voor die de goede werking van de Commissie van Toezicht voor Jeugdinstanties moet verzekeren. Een eerste wijziging betreft de uitbreiding van het type voorzieningen waarop de commissie toezicht kan uitoefenen, zodat alle jongeren die een begeleiding krijgen waarbij er een vorm van geslotenheid kan worden vastgesteld, daaronder vallen. De twee volgende wijzigingen hebben betrekking op de maandcommissarissen. Zo wordt voorgesteld om de regelgeving over wie zich als vrijwilliger daarvoor kan engageren, te versoepelen. Ten slotte brengt dit voorstel de regelgeving in overeenstemming met de praktijk door te stellen dat maandcommissarissen niet alleen onaangekondigde, maar ook aangekondigde bezoeken aan de voorzieningen mogen brengen.

2. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

De Commissie van Toezicht voor Jeugdinstanties houdt toezicht op het leven in de voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren. Daaronder worden verstaan:

- de gemeenschapsinstanties, vermeld in artikel 40 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht;

---

¹ Decreet van 3 februari 2017 houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, met het oog op de organisatie van het externe toezicht en de externe klachtenregeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren.

¹ Decreet van 10 juli 2020 tot wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en houdende oprichting van een Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren, wat het beveiligend verblijf en de benaming van de Commissie van toezicht betreft.

- de afdeling van een voorziening die de typemodule beveiligend verblijf aanbiedt waarvoor de voorziening erkend is overeenkomstig artikel 15 van het besluit van 5 april 2019 betreffende de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor voorzieningen in de jeugdhulp;
- de Vlaamse detentiecentra, vermeld in artikel 41 van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht.

Er zijn ook voorzieningen die verblijf, begeleiding en behandeling aanbieden voor jongeren met extreme gedrags- en emotionele stoornissen (GES). In het kader van de GES+-modules verblijven de jongeren in dezelfde gesloten setting als de jongeren die verblijven in de voorzieningen die worden vermeld in het decreet van 15 juli 1997.

Om alle jongeren die in geslotenheid verblijven in een voorziening die door de Vlaamse Gemeenschap wordt georganiseerd, onder het toezicht van de Commissie van Toezicht voor Jeugdinstellingen te kunnen plaatsen, moet de bevoegdheid van die commissie dus worden uitgebreid.

Artikel 3

De maandcommissarissen brengen minstens maandelijks een bezoek aan een voorziening. De regelgeving vermeldt expliciet dat het om een onaangekondigd bezoek moet gaan. In de praktijk komt het echter ook vaak voor dat de maandcommissarissen de voorziening wel vooraf van hun komst op de hoogte brengen, in het bijzonder als het gaat om kleinere voorzieningen. Met dit voorstel van decreet wordt de regelgeving afgestemd op de gangbare praktijk. Vanzelfsprekend is het belangrijk dat er daarnaast onaangekondigde bezoeken mogelijk blijven en ook effectief plaatsvinden.

Artikel 4

De maandcommissarissen zijn vrijwilligers die elke maand een instelling of voorziening bezoeken. De functie van maandcommissaris van de Commissie van Toezicht voor Jeugdinstellingen is onverenigbaar met:

- 1° werkzaam zijn in een jeugdhulpvoorziening als bedoeld in artikel 2, §1, 13°, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp en binnen het kader van het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht;
- 2° de uitoefening van een bij verkiezing verleend openbaar mandaat;
- 3° een functie in overheidsdienst, behalve als leerkracht;
- 4° het ambt als magistraat van de rechterlijke orde die niet in rust gesteld is en die na de inruststelling niet het ambt van plaatsvervangend magistraat uitoefent als bedoeld in artikel 383 van het Gerechtelijk Wetboek;
- 5° het ambt van ambtenaar bij het Openbaar Ministerie bij de hoven en rechtbanken als bedoeld in artikel 154 van de Grondwet;
- 6° enige andere functie vervullen of activiteit uitvoeren waardoor de waardigheid van het mandaat van maandcommissaris of de Commissie van toezicht in opspraak kan worden gebracht.”

Het is begrijpelijk dat wie werkt in een overheidsfunctie die gericht is op de welzijns- en zorgsector, geen engagement kan opnemen als maandcommissaris wegens de te grote betrokkenheid. De onafhankelijkheid is immers een belangrijk element van het toezicht. Die argumentatie gaat echter niet op voor wie werkt bij een overheidsdienst die gericht is op heel andere sectoren, bijvoorbeeld de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer.

Dit artikel bakent de overheidsdiensten waarin maandcommissarissen niet tewerkgesteld mogen zijn, strikter af in de regelgeving. Dat is nodig om voldoende kandidaten te kunnen blijven vinden en om te kunnen blijven voldoen aan de vereiste met betrekking tot de aanstelling van personen van een verschillend geslacht en de aanbeveling met betrekking tot diversiteit in de groep van maandcommissarissen.

Katrien SCHRYVERS
Katja VERHEYEN
Freya SAEYS
Koen DANIËLS
Maaïke DE RUDDER
Tine VAN DER VLOET

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. Aan artikel 2, 6°, van het decreet van 15 juli 1997 houdende oprichting van een Kinderrechtencommissariaat en instelling van het ambt van Kinderrechtencommissaris en houdende oprichting van een Commissie van toezicht met betrekking tot voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren wordt een punt e) toegevoegd, dat luidt als volgt:

“e) het aanbod voor ondersteuning van jongeren in de typemodule diagnostiek of de typemodule GES+ in de multifunctionele centra, vermeld in artikel 1, 6°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2016 houdende erkenning en subsidiëring van multifunctionele centra voor minderjarige personen met een handicap.”.

Art. 3. In artikel 17 van hetzelfde decreet wordt paragraaf 2 vervangen door wat volgt:

“§2. Het toezicht, vermeld in paragraaf 1, 1°, wordt ter plaatse uitgeoefend door een persoon die de voorziening voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren minstens maandelijks bezoekt, hierna de maandcommissaris te noemen. Maandcommissarissen bezoeken een voorziening bij voorkeur onaangekondigd, maar ze kunnen hun bezoek ook vooraf aankondigen.”.

Art. 4. In artikel 22, §2, van hetzelfde decreet wordt punt 3° vervangen door wat volgt:

“3° een functie in een overheidsdienst, ongeacht het bevoegdheidsniveau, waarvan de werkzaamheden betrekking hebben op de welzijnssector, de gezondheidszorg of justitie;”.

Katrien SCHRYVERS
Katja VERHEYEN
Freya SAEYS
Koen DANIËLS
Maaïke DE RUDDER
Tine VAN DER VLOET